

V l á d n í n á v r h

ZÁKON

ze dne 2022,

**kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
a některé další zákony**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Čl. I

Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 141/2012 Sb., zákona č. 331/2012 Sb., zákona č. 306/2013 Sb., zákona č. 313/2013 Sb., zákona č. 329/2014 Sb., zákona č. 140/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 301/2017 Sb., zákona č. 228/2019 Sb., zákona č. 252/2021 Sb. a zákona č. 261/2021 Sb., se mění takto:

1. V § 7 se částka „550 Kč“ nahrazuje částkou „900 Kč“.
2. V § 9 odst. 2 se za slovo „ústrojí“ vkládají slova „, autistickou poruchu s těžkým funkčním postižením“.
3. V § 10 odst. 3 se částka „400 000 Kč“ nahrazuje částkou „500 000 Kč“.
4. Za § 22 se vkládá nový § 22a, který zní:

„§ 22a

(1) Je-li podle tohoto zákona pro podání nebo jiný úkon předepsán tiskopis, lze podání nebo jiný úkon učinit

- a) též na počítačové sestavě zveřejněné v elektronické podobě ministerstvem, nebo
- b) v elektronické podobě, pokud ministerstvo zveřejnilo příslušný tiskopis v elektronické podobě nebo elektronický formulář.

(2) V řízení o dávkách a o průkazu osoby se zdravotním postižením podle tohoto zákona lze jako podklady pro vydání rozhodnutí použít záznamy na technických nosičích dat, mikrografické záznamy, tištěné produkty optického archivačního systému a tištěné nebo fotografické produkty jiné výpočetní techniky místo originálu listiny, podle jehož obsahu byly pořízeny. Krajská pobočka Úřadu práce nebo ministerstvo vyzve osobu, která

předložila kopii listiny, k předložení originálu nebo úředně ověřeného opisu nebo kopie listiny, má-li pochybnosti o pravosti předložené kopie.“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Úřad práce České republiky - krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu upraví částky příspěvku na mobilitu podle § 7 zákona č. 329/2011 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, bez žádosti. O změně výše příspěvku na mobilitu se učiní záznam do spisu.
2. Příspěvek na mobilitu podle § 7 zákona č. 329/2011 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, náleží poprvé od splátky náležející za říjen 2022.
3. Řízení o příspěvku na mobilitu, příspěvku na zvláštní pomůcku a o průkazu osoby se zdravotním postižením zahájená a pravomocně neskončená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle zákona č. 329/2011 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o státní sociální podpoře

Čl. III

V § 47 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění zákona č. 242/1997 Sb., zákona č. 271/2001 Sb., zákona č. 261/2007 Sb. a zákona č. 366/2011 Sb., odstavec 1 zní:

„(1) Nárok na pohřebné má osoba, která vypravila pohřeb

- a) dítěti, které ke dni smrti bylo nezaopatřeným dítětem a splnilo podmínky uvedené v § 3 odst. 1, 2 nebo 5,
- b) osobě, která ke dni smrti byla rodičem nezaopatřeného dítěte a splnila podmínky uvedené v § 3 odst. 1, 2 nebo 5, nebo
- c) plodu po potratu nebo plodu po umělém přerušení těhotenství v případě, že bylo provedeno ze zdravotních důvodů postupem podle zákona o umělém přerušení těhotenství, a pokud plod byl vydán k pohřbení postupem podle zákona o pohřebnictví.“.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o vojácích z povolání

Čl. IV

Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 129/2002 Sb., zákona č. 254/2002 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 546/2005 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 479/2008 Sb., zákona č. 272/2009 Sb., zákona č. 326/2009 Sb., zákona č. 147/2010 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 122/2012 Sb., zákona č. 332/2014 Sb., zákona č. 204/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 263/2017 Sb., zákona č. 181/2018 Sb., zákona č. 32/2019 Sb., zákona č. 285/2020 Sb. a zákona č. 150/2021 Sb., se mění takto:

1. V nadpisu § 38 se za slova „**Rodičovská dovolená**“ vkládají slova „, **otcovská dovolená**“.
CELEX 32019L1158

2. V § 38 odst. 1 se za slovo „rodičovská“ vkládají slova „**nebo otcovská**“.
CELEX 32019L1158

3. Poznámka pod čarou č. 12 zní:
„¹²⁾ § 195a až 198 zákoníku práce.“.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o inspekci práce

Čl. V

V § 18 odst. 1 písm. d) a v § 31 odst. 1 písm. d) zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění zákona č. 285/2020 Sb., se za slova „mateřskou dovolenou“ vkládají slova „, **otcovskou dovolenou**“.

CELEX 32019L1158

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o nemocenském pojištění

Čl. VI

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění zákona č. 585/2006 Sb., zákona č. 181/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 239/2008 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 479/2008 Sb., zákona č. 2/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 302/2009 Sb., zákona č. 303/2009 Sb., zákona č. 362/2009 Sb., zákona č. 157/2010 Sb., zákona č. 166/2010 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 180/2011 Sb., zákona č. 263/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 1/2012 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 169/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 332/2014 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 14/2015 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 204/2015 Sb., zákona č. 317/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 24/2017 Sb., zákona č. 99/2017 Sb., zákona č. 148/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 195/2017 Sb., zákona č. 259/2017 Sb., zákona č. 310/2017 Sb., zákona č. 92/2018 Sb., zákona č. 335/2018 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 164/2019 Sb., zákona č. 277/2019 Sb., zákona č. 315/2019 Sb., zákona č. 255/2020 Sb., zákona č. 300/2020 Sb., zákona č. 438/2020 Sb., zákona č. 540/2020 Sb., zákona č. 248/2021 Sb., zákona č. 261/2021 Sb., zákona č. 270/2021 Sb., zákona č. 326/2021 Sb., zákona č. 330/2021 Sb. a zákona č. 417/2021 Sb., se mění takto:

1. V § 38a odst. 1 se na konci úvodní části ustanovení doplňují slova „pojištěnec, který pečuje o dítě,“.
2. V § 38a odst. 1 písm. a) a b) se slova „pojištěnec, který pečuje o dítě,“ zrušují.
3. V § 38a se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:
„(2) Nárok na otcovskou má též pojištěnec, jestliže dítě, jehož je otcem,
a) se narodilo mrtvé, nebo
b) zemřelo v období 6 týdnů ode dne narození.“.
Dosavadní odstavce 2 až 5 se označují jako odstavce 3 až 6.
4. V § 38a odst. 4 a 5 se za slovo „Otcovská“ vkládají slova „podle odstavce 1“.
5. V § 38a odst. 4 se za větu první vkládá věta „Není-li dále stanoveno jinak, otcovská podle odstavce 2 náleží, pokud nástup na tuto otcovskou nastal v období 6 týdnů ode dne narození dítěte.“.
6. V § 38a odst. 4 se za slova „období podle věty první“ vkládají slova „a druhé“ a na konci odstavce 4 se doplňuje věta „Bylo-li by však období pro nástup na otcovskou ode dne úmrtí dítěte kratší než 2 týdny, otcovská podle odstavce 2 náleží, pokud nástup na tuto otcovskou nastal v období 2 týdnů ode dne úmrtí dítěte.“.
7. V § 38a se na konci odstavce 5 doplňují věty „Otcovská podle odstavce 2 náleží jen jednou i v případě, že se současně narodí více mrtvých dětí. Nárok na otcovskou podle odstavce 1 písm. a) nebrání vzniku nároku na otcovskou podle odstavce 2 písm. b) v případě téhož dítěte; to platí i v případě, že zemře jedno z dětí narozených současně.“.
8. V § 38b odst. 2 větě druhé a třetí se za slovo „otcovskou“ vkládají slova „podle § 38a odst. 1“ a ve větě druhé se text „odst. 3“ nahrazuje slovy „odst. 4 věty první a třetí“.
9. V § 38b se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Nástup na otcovskou podle § 38a odst. 2 nastává dnem, který pojištěnec určí v období podle § 38a odst. 4 věty druhé až čtvrté.“.
10. V § 38b odst. 4 se věta poslední nahrazuje větou „Podpůrčí doba u otcovské podle § 38a odst. 1 končí dnem, v němž dítě zemřelo; pokud však dítě zemřelo po uplynutí 6 týdnů ode dne jeho narození a podpůrčí doba ještě neuplynula, náleží otcovská po celou podpůrčí dobu.“.
11. V § 97 odst. 2 se za slovo „neschopnosti“ vkládají slova „nebo trvání nařízené karantény“.

12. V § 105 se za odstavec 1 vkládají nové odstavce 2 a 3, které znějí:

„(2) Povinnost zaslat příslušné části tiskopisu o nařízení karantény a jejím ukončení a potvrzení o trvání nařízené karantény podle odstavce 1 plní příslušný orgán ochrany veřejného zdraví v elektronické podobě jejich zasláním na elektronickou adresu určenou orgánem nemocenského pojištění.

(3) Pokud příslušný orgán ochrany veřejného zdraví nemůže z prokazatelných objektivních technických důvodů plnit povinnosti uvedené v odstavci 1 způsobem uvedeným v odstavci 2, může tak učinit v písemné podobě na předepsaném tiskopise zasláním na adresu určenou orgánem nemocenského pojištění; přitom je povinen uvést důvod tohoto postupu. Tato povinnost je splněna i předáním tohoto tiskopisu orgánu nemocenského pojištění. Ustanovení § 61 odst. 5 platí obdobně.“.

Dosavadní odstavec 2 se označuje jako odstavec 4.

13. V § 109 odst. 8 se za slova „v § 38b odst. 2 větě druhé“ vkládají slova „a páté“.

14. V § 116 odst. 7 písm. a) se za slova „vzniku dočasné pracovní neschopnosti,“ vkládají slova „potvrzení o trvání dočasné pracovní neschopnosti a datum, k němuž bylo trvání dočasné pracovní neschopnosti potvrzeno,“.

15. V § 116 odst. 7 písm. d) se slova „o vzniku nebo o ukončení“ nahrazují slovy „o vzniku, ukončení nebo který potvrdil trvání“.

16. V § 116 se na konci odstavce 7 tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena e) a f), která znějí:

„e) že obdržely potvrzení o tom, že zaměstnanci, který je evidován v registru pojištěnců, byla nařízena karanténa, datum nařízení karantény, potvrzení o trvání karantény, datum, ke kterému bylo trvání potvrzeno, potvrzení o ukončení karantény a datum ukončení karantény,

f) název a adresu orgánu ochrany veřejného zdraví, který rozhodl o nařízení karantény nebo ukončení karantény nebo potvrdil její trvání, nebo jméno, příjmení a adresu pracoviště ošetřujícího lékaře, anebo název a adresu pracoviště poskytovatele zdravotních služeb, který rozhodl o nařízení karantény nebo ukončení karantény nebo potvrdil její trvání.“.

17. Na konci nadpisu § 116a se doplňují slova „**a karantén nařízených zaměstnancům**“.

18. V § 116a odstavec 1 zní:

„(1) Česká správa sociálního zabezpečení na žádost zaměstnavatele neprodleně zasílá zaměstnavateli v elektronické podobě způsobem, který zaručuje ochranu osobních údajů, informaci o tom, že

- a) ošetřující lékař v rozhodnutí o vzniku dočasné pracovní neschopnosti uvedl, že zaměstnanec nemůže vykonávat zaměstnání [§ 3 písm. g)] pro tohoto zaměstnavatele, číslo rozhodnutí a datum vzniku dočasné pracovní neschopnosti,
- b) obdržela potvrzení o nařízení karantény zaměstnanci podle § 105, číslo potvrzení o nařízení karantény a datum nařízení karantény.“.

19. V § 116a odst. 2 se za slovo „zaměstnanců“ vkládají slova „a informace o nařízení karantén zaměstnancům“.

20. V § 138 odst. 1 písm. b) se text „§ 105 odst. 2“ nahrazuje textem „§ 105 odst. 4“.

Čl. VII

Přechodná ustanovení

1. Vznikl-li nárok na dávku otcovské poporodní péče podle § 38a odst. 1 zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a tento nárok trvá aspoň v den nabytí účinnosti tohoto zákona, náleží dávka otcovské poporodní péče po celou podpůrčí dobu v případě, že dítě zemřelo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.
2. Nárok na dávku otcovské poporodní péče podle zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, vzniká pojištěnci, pokud ke skutečnosti uvedené v § 38a odst. 2 písm. a) nebo b) zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, došlo nejdříve v den, v němž tento zákon nabyl účinnosti; ustanovení § 38b odst. 4 část věty druhé za středníkem zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, platí obdobně.
3. Povinnost zaměstnavatele zasílat orgánům nemocenského pojištění údaje uvedené v § 97 odst. 2 zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se uplatní tehdy, pokud byla karanténa nařízena nejdříve v den nabytí účinnosti tohoto zákona.
4. Byla-li karanténa zaměstnanci nařízena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a trvá-li aspoň v den nabytí účinnosti tohoto zákona, řídí se potvrzování jejího trvání a ukončení zákonem č. 187/2006 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.
5. Údaje uvedené v § 116 odst. 7 písm. a) a d) zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, sdělují orgány nemocenského pojištění zaměstnavatelům za období přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona tehdy, pokud dočasná pracovní neschopnost vznikla přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a potvrzení o trvání dočasné pracovní neschopnosti bylo orgánu nemocenského pojištění doručeno po nabytí účinnosti tohoto zákona.
6. Údaje uvedené v § 116 odst. 7 písm. e) a f) a § 116a zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, sdělují orgány nemocenského pojištění zaměstnavatelům tehdy, pokud byla karanténa nařízena po nabytí účinnosti tohoto zákona.
7. Požádal-li přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona zaměstnavatel o sdělování údajů podle § 116a zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, považuje se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona tato žádost též za žádost

o sdělování údajů podle § 116a odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 187/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákoníku práce

Čl. VIII

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 585/2006 Sb., zákona č. 181/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 362/2007 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 116/2008 Sb., zákona č. 121/2008 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 294/2008 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 382/2008 Sb., zákona č. 286/2009 Sb., zákona č. 320/2009 Sb., zákona č. 326/2009 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 180/2011 Sb., zákona č. 185/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 367/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 466/2011 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 385/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 155/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 101/2014 Sb., zákona č. 182/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 205/2015 Sb., zákona č. 298/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 264/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 460/2016 Sb., zákona č. 93/2017 Sb., zákona č. 99/2017 Sb., zákona č. 148/2017 Sb., zákona č. 202/2017 Sb., zákona č. 203/2017 Sb., zákona č. 206/2017 Sb., zákona č. 222/2017 Sb., zákona č. 292/2017 Sb., zákona č. 310/2017 Sb., zákona č. 181/2018 Sb., zákona č. 32/2019 Sb., zákona č. 366/2019 Sb., zákona č. 285/2020 Sb., zákona č. 248/2021 Sb., zákona č. 251/2021 Sb., zákona č. 330/2021 Sb. a zákona č. 363/2021 Sb., se mění takto:

1. V § 47 se za slova „mateřské dovolené nebo zaměstnanec po skončení“ vkládají slova „otcovské dovolené nebo“ a slova „se souhlasem zaměstnavatele podle § 191a“ se zrušují.

CELEX 32019L1158

2. V § 53 odst. 1 písm. a) se slovo „zaměstnanec“ nahrazuje slovy „zaměstnanci nařízena karanténa nebo je“.

3. V § 53 odst. 1 písm. d) se za slova „dovolenou nebo“ vkládají slova „kdy zaměstnanec čerpá otcovskou dovolenou anebo“.

CELEX 32019L1158

4. V § 53 odst. 1 písm. f) se slova „§ 41a a 41c“ a slova „se souhlasem zaměstnavatele podle § 191a“ zrušují.

5. V § 54 písm. b) se za slova „čerpá mateřskou dovolenou,“ vkládají slova „zaměstnance, který čerpá otcovskou dovolenou,“.

CELEX 32019L1158

6. V § 54 písmeno c) zní:

„c) z důvodu, pro který může zaměstnavatel okamžitě zrušit pracovní poměr, pokud nejde o zaměstnankyni na mateřské dovolené, o zaměstnance na otcovské dovolené nebo o zaměstnance v době čerpání rodičovské dovolené do doby, po kterou je žena oprávněna čerpat mateřskou dovolenou; byla-li dána zaměstnankyni nebo zaměstnanci z tohoto důvodu výpověď před nástupem mateřské, otcovské nebo rodičovské dovolené tak, že by výpovědní doba uplynula v době této mateřské dovolené, otcovské nebo rodičovské dovolené, skončí výpovědní doba současně s mateřskou, otcovskou nebo rodičovskou dovolenou,“.

CELEX 32019L1158

7. V § 54 písm. d) se za slova „mateřskou dovolenou,“ vkládají slova „zaměstnance čerpajícího otcovskou dovolenou,“.

CELEX 32019L1158

8. V § 55 odst. 2 se za slova „mateřské dovolené,“ vkládají slova „zaměstnancem na otcovské dovolené,“.

CELEX 32019L1158

9. V § 191 se za slovo „mateřské“ vkládá slovo „, otcovské“.

CELEX 32019L1158

10. Za § 195 se vkládá nový § 195a, který včetně nadpisu zní:

„§ 195a

Otcovská dovolená

V souvislosti s narozením dítěte a péčí o ně je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnanci otcovskou dovolenou. Otcovská dovolená přísluší zaměstnanci po dobu poskytování dávky otcovské poporodní péče podle § 38a až 38d zákona o nemocenském pojištění.“.

CELEX 32019L1158

11. Nadpis § 198 zní: „**Společná ustanovení o mateřské, otcovské a rodičovské dovolené**“.

12. V § 198 odst. 1 se za slovo „Mateřskou“ vkládá slovo „, otcovskou“.

CELEX 32019L1158

13. V § 217 odst. 4 se za slova „zaměstnanec na“ vkládají slova „otcovské nebo“.

CELEX 32019L1158

14. V § 217 odst. 5 se za slova „zaměstnanec zaměstnavatele o poskytnutí dovolené tak, aby navazovala bezprostředně na skončení“ vkládají slova „otcovské nebo“.
15. V § 219 odst. 1 se za slovo „neschopným,“ vkládají slova „byla-li mu nařízena karanténa,“, za slova „v době“ se vkládá slovo „karantény,“ a za slova „zaměstnance také nástupem“ se vkládají slova „otcovské a“.
16. V § 309 odst. 6 se za slova „zaměstnance uživatele, který čerpá“ vkládají slova „otcovskou nebo“.
17. V § 363 se za slova „mateřské dovolené nebo zaměstnanec po skončení“ vkládají slova „otcovské dovolené nebo“, za slova „která čerpá mateřskou dovolenou,“ se vkládají slova „zaměstnance, který čerpá otcovskou dovolenou,“, za slova „na mateřské dovolené“ se vkládají slova „, zaměstnance na otcovské dovolené“, za slova „čerpající mateřskou dovolenou,“ se vkládají slova „zaměstnance čerpajícího otcovskou dovolenou,“, za slova „kteří čerpají rodičovskou dovolenou,“ se vkládá text „§ 55 odst. 2,“, za číslo „195,“ se vkládá číslo „195a,“, za slova „a věty druhá a třetí,“ se vkládají slova „§ 198 odst. 1, pokud jde o otcovskou dovolenou, a“ a za slova „§ 217 odst. 4, pokud jde o“ se vkládají slova „otcovskou a“.

ČÁST SEDMÁ

Změna zákona o státní službě

Čl. IX

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění zákona č. 131/2015 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 199/2015 Sb., zákona č. 298/2015 Sb., zákona č. 26/2016 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 137/2016 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 195/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 302/2016 Sb., zákona č. 319/2016 Sb., zákona č. 24/2017 Sb., zákona č. 66/2017 Sb., zákona č. 144/2017 Sb., zákona č. 150/2017 Sb., zákona č. 205/2017 Sb., zákona č. 335/2018 Sb., zákona č. 32/2019 Sb., zákona č. 35/2019 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 178/2019 Sb., zákona č. 205/2020 Sb., zákona č. 285/2020 Sb., zákona č. 484/2020 Sb., zákona č. 218/2021 Sb., zákona č. 251/2021 Sb., zákona č. 261/2021 Sb. a zákona č. 284/2021 Sb., se mění takto:

1. V nadpisu § 121 se za slovo „**Mateřská**“ vkládá slovo „, **otcovská**“.
2. V § 121 odst. 1 se za slova „Mateřská dovolená státní zaměstnankyně“ vkládají slova „, **otcovská dovolená státního zaměstnance**“.

CELEX 32019L1158

ČÁST OSMÁ

ÚČINNOST

Čl. X

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. OBECNÁ ČÁST

1. Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku jsou upraveny zákonem č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 329/2011 Sb.“). Pro příspěvek na zvláštní pomůcku je dále zásadní vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 388/2011 Sb.“). O příspěvku na mobilitu a o příspěvku na zvláštní pomůcku rozhodují a vyplácejí ho krajské pobočky Úřadu práce České republiky (dále jen krajské pobočky).

Příspěvek na mobilitu je opakující se nároková nepojistná sociální dávka. Nárok na příspěvek na mobilitu má osoba starší jednoho roku, která má nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením ZTP nebo ZTP/P a která se opakovaně v kalendářním měsíci dopravuje nebo je dopravována za úhradu a současně nejsou této osobě poskytovány vybrané pobytové služby¹. Výše dávky činí 550 Kč měsíčně.

Příspěvek na zvláštní pomůcku je jednorázová nároková nepojistná sociální dávka. Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku má osoba se zdravotním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu² uvedeným v příloze zákona č. 329/2011 Sb., jejíž zdravotní stav nevylučuje přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku. Zdravotní postižení charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu odůvodňující přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku a zdravotní stavy vylučující jeho přiznání jsou uvedeny v příloze k zákonu č. 329/2011 Sb. Podmínkou pro poskytnutí příspěvku na zvláštní pomůcku dále je:

- a) věk osoby (osoba musí být starší 1 roku; v případě příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla, schodolezu, stropního zvedacího systému, svislé zdvihací plošiny, šikmé zvedací plošiny, schodišťové sedačky nebo na úpravu bytu musí být starší 3 let; starší 15 let, když je příspěvek na zvláštní pomůcku poskytován na pořízení vodicího psa);
- b) zvláštní pomůcka umožní osobě sebeobsluhu nebo ji potřebuje k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání anebo ke styku s okolím; přitom se přihlíží i k dalším pomůckám, zdravotnickým prostředkům, úpravám a předmětům, které osoba využívá;
- c) osoba může zvláštní pomůcku využívat nebo může zvláštní pomůcku využívat ve svém sociálním prostředí
- d) a řada dalších specifických podmínek vztahujících se k jednotlivým pomůckám.

¹ Osobám, které jsou poskytovány vybrané sociální služby, je možné příspěvek na mobilitu poskytovat z důvodů hodných zvláštního zřetele.

² Za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se pro účely tohoto zákona považuje nepříznivý zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než 1 rok.

Seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením, na jejichž pořízení se poskytuje příspěvek, stanoví vyhláška č. 388/2011 Sb. Při rozhodování o poskytnutí příspěvku na zvláštní pomůcku, která není ve vyhlášce č. 388/2011 Sb., se posuzuje, zda je tato konkrétní zvláštní pomůcka z hlediska využití srovnatelná s druhy a typy zvláštních pomůcek ve vyhlášce č. 388/2011 Sb. uvedenými.

Příspěvek se poskytuje na zvláštní pomůcku v základním provedení, které osobě vzhledem k jejímu zdravotnímu postižení plně vyhovuje a splňuje podmínku nejmenší ekonomické náročnosti. Tato podmínka se nevyžaduje, je-li příspěvek na zvláštní pomůcku poskytován na pořízení motorového vozidla nebo je-li oprávněnou osobou dítě. Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením rozlišuje několik režimů pro stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku, a to, zda jde o pomůcku v ceně do nebo nad 10 000 Kč či jde o motorové vozidlo.

Na pořízení zvláštní pomůcky v ceně nižší než 10 000 Kč se příspěvek na zvláštní pomůcku poskytne, je-li příjem³ osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných nižší než 8násobek životního minima jednotlivce nebo životního minima společně posuzovaných osob podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 110/2006 Sb.“). Z důvodů hodných zvláštního zřetele, zejména žádá-li osoba opakovaně o příspěvek na různé zvláštní pomůcky v ceně nižší než 10 000 Kč, lze příspěvek poskytnout, i když příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných přesahuje uvedený násobek životního minima. Výše příspěvku na zvláštní pomůcku se stanoví tak, aby spoluúčast osoby činila 1 000 Kč.

Výše příspěvku na pořízení zvláštní pomůcky v ceně vyšší než 10 000 Kč se stanoví tak, aby spoluúčast osoby činila 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky. Maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku činí 350 000 Kč, s výjimkou příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení svislé zdvihací plošiny nebo šikmé zvedací plošiny, jehož maximální výše činí 400 000 Kč. Jestliže osoba nemá dostatek finančních prostředků k 10% spoluúčasti, krajská pobočka s přihlédnutím k míře využívání zvláštní pomůcky, k příjmu osoby a příjmu osob s ní společně posuzovaných podle zákona č. 110/2006 Sb. určí nižší výši spoluúčasti, minimálně však 1 000 Kč.

Výše příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla činí:

- a) 200 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných nižší nebo roven 16násobku částky životního minima jednotlivce nebo životního minima společně posuzovaných osob podle zákona č. 110/2006 Sb. nebo je-li tento příspěvek poskytován nezletilé osobě,
- b) 180 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než 16násobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven 17násobku této částky,

³ Příjmem se rozumí příjmy podle zákona o životním a existenčním minimu. Podle zákona o životním a existenčním minimu se posuzuje i okruh společně posuzovaných osob. Příjem se zjišťuje za kalendářní čtvrtletí předcházející kalendářnímu měsíci, ve kterém byla podána žádost o příspěvek na zvláštní pomůcku. Příjem se stanoví jako měsíční průměr příjmů žadatele o příspěvek na zvláštní pomůcku nebo součtu měsíčních příjmů žadatele o příspěvek na zvláštní pomůcku a osob s ním společně posuzovaných.

- c) 160 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než 17násobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven 18násobku této částky,
- d) 140 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než 18násobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven 19násobku této částky,
- e) 120 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než 19násobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven 20násobku této částky,
- f) 100 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než 20násobek částky životního minima uvedeného v písmenu a).

Bylo-li motorové vozidlo zakoupeno před podáním žádosti o příspěvek na zvláštní pomůcku a cena, za kterou bylo zakoupeno, byla nižší, než by byla výše příspěvku na zvláštní pomůcku určená podle výše uvedených pravidel, stanoví krajská pobočka Úřadu práce ČR výši příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla ve výši ceny, za kterou bylo motorové vozidlo zakoupeno. Dále platí, že součet vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku nesmí v 60 kalendářních měsících po sobě jdoucích přesáhnout částku 800 000 Kč (nebo 850 000 Kč, jestliže byl v této době poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení svislé zdvihačské plošiny nebo šikmé zvedací plošiny). Od vyplacených částek se při určování součtu odečítají částky, které osoba v tomto období vrátila nebo jejichž vrácení bylo prominuto.

Stávající právní úprava nemá žádné dopady na rovnost mužů a žen a není ani v rozporu se zákazem diskriminace.

Zákon o státní sociální podpoře

Pohřebné je součástí dávkového systému státní sociální podpory, který je primárně zaměřen na podporu příjmů poměrně velkých skupin rodin pečujících o nezaopatřené děti, případně při řešení jejich specifických situací.

Jednorázová dávka – pohřebné se poskytne osobě, která vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti nebo rodiči nezaopatřeného dítěte, pokud zemřelí měli ke dni smrti trvalý pobyt na území ČR. Pobytová podmínka se nesleduje, jestliže se jedná o pohřeb dítěte mrtvě narozeného.

Jedná-li se o pohřeb plodu po potratu nebo plodu po umělém přerušení těhotenství (jiný lidský pozůstatek), nárok na pohřebné nevzniká.

Výše pohřebného činí 5 000 Kč.

Současná právní úprava obsažená v zákoně o státní sociální podpoře neobsahuje ustanovení, která by narušovala právo na rovné zacházení a vedla k diskriminaci

Zákon o nemocenském pojištění

a) Dávka otcovské poporodní péče

Právní úprava dávky otcovské poporodní péče (dále jen „otcovská“) je zakotvena v § 38a až 38d zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Do tohoto zákona byla vložena na základě novelizace provedené zákonem č. 148/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, s účinností ode 1. 2. 2018. K dílčím úpravám došlo následně ještě na základě

zákona č. 330/2021 Sb., kterým došlo k prodloužení podpůrčí doby z 1 na 2 týdny a k prodloužení lhůty pro nástup na otcovskou z důvodu hospitalizace dítěte.

Za současné právní úpravy je nárok na otcovskou vázán na péči o novorozené dítě v průběhu prvních šesti týdnů od jeho narození. Nárok na dávku má otec dítěte nebo osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů. Cílem zavedení této dávky bylo podpořit utváření vztahu dítěte k otci již v prvních týdnech jeho života, posílení vazby mezi dítětem a oběma jeho rodiči v raných týdnech života dítěte, zvýšení péče o dítě ze strany otců a také péče o matku dítěte krátce po porodu v období tzv. šestinedělí.

b) Nařízená karanténa

Za současné právní úpravy platí, že příslušný orgán ochrany veřejného zdraví je povinen na předepsaném tiskopisu potvrdit pro účely výplaty dávek a poskytování náhrady mzdy, platu nebo odměny nebo sníženého platu (snížené odměny) nařízení karantény, její trvání a ukončení a příslušné části tohoto tiskopisu předat pojištěnci a zaslat příslušnému orgánu nemocenského pojištění nejpozději v pracovní den následující po dni, kdy nastala skutečnost zakládající tuto povinnost. Trvá-li karanténa déle než 14 kalendářních dnů, je povinen potvrdit její trvání vždy ke 14. kalendářnímu dni.

Současná právní úprava obsažená v zákoně o nemocenském pojištění neobsahuje ustanovení, která by narušovala právo na rovné zacházení a vedla k diskriminaci.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen, a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Příspěvek na mobilitu je poskytován od roku 2012. Nejprve jeho výše činila 400 Kč měsíčně. Částka 400 Kč byla kompromisem vyvažujícím požadavky různých aktérů, výši předchozí dávkové podpory, možnosti státního rozpočtu a skutečnost, že mobilita osob se zdravotním postižením je podporována i dalšími intervencemi, jako jsou bezplatné užívání MHD, 75% slevy z ceny jízdného ve vlakové a autobusové dopravě, bezplatné užívání zpoplatněných komunikací apod. Nelze opomíjet ani pokrok v odstraňování bariér z veřejného prostoru a dopravy, byť je stále co zlepšovat. K 1. lednu 2018 byla částka příspěvku na mobilitu zvýšena na 550 Kč. Stalo se tak z poslanecké iniciativy – pozměňovacím návrhem k sněmovnímu tisku č. 935⁴. Částka, o kterou byl příspěvek na mobilitu zvýšen, vzešla z hlasování Výboru pro sociální politiku Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Členové výboru se rozhodovali mezi částkou 100, 150 a 200 Kč. Ačkoli je příspěvek na mobilitu laicky vnímán jako „příspěvek na pohonné hmoty“, jeho smysl je širší s ohledem na potřeby, preference a možnosti jednotlivých osob se zdravotním postižením při zajištění dopravy⁵. S ohledem na růst spotřebitelských cen mnohých produktů i růstu cen pohonných hmot⁶ je třeba specificky podpořit zachování reálné hodnoty této dávky.

Prostřednictvím příspěvku na zvláštní pomůcku pomáhá stát vybranému okruhu osob s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem s pořízením některých produktů a prací;

⁴ Šlo o poslanecký a nikoli vládní návrh.

⁵ Pohonné hmoty, pojištění vozidla, leasing, jízdenky, taxi apod.

⁶ Byť na růst cen reagovala a reagují již některá opatření, jako bylo např. zvýšení důchodů, zvýšení částek životního a existenčního minima.

ty pro daný účel označuje pojmem zvláštní pomůcka⁷. Příspěvek na zvláštní pomůcku je poskytován od roku 2012, od jeho vzniku došlo k několika pro-klientským úpravám, které spočívaly v rozšíření okruhu osob s nárokem na tuto dávku či zvýšení některých limitů ovlivňujících jeho výši či nárok na něj. Z hlediska přispívání na pořízení svislých zdvihacích a šikmých zvedacích plošin bylo zásadní zrušení nefunkčního institutu výpůjčky těchto zařízení (rok 2013). Tyto produkty jsou zpravidla individuálně vyhotovované – vyráběné na „míru“ dle specifik konkrétní nemovitosti a potřeb osoby se zdravotním postižením. Jde o finančně náročné produkty, jejichž cena v posledních dvou letech vzrostla zejména z důvodu nedostatku některých komponent pro jejich výboru, rostoucích cen kontejnerové dopravy, energií, pohonných hmot, mezd apod. Současná částka maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku v případě těchto produktů⁸ přestala být adekvátní.

Jedním z opatření Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021–2025, jehož garantem je MPSV a jehož plnění má být průběžné, je „*podporovat finanční dostupnost zvláštních pomůcek pro osoby se zdravotním postižením*“. Nelze opomenout ani Programové prohlášení vlády České republiky z ledna 2022 (dále jen Programové prohlášení), které zmiňuje (byť v souvislosti s rozvojem sítě odlehčovacích služeb) závazek *podpořit dostupnost potřebných pomůcek*.

Zhruba v posledních dvou letech dochází k digitalizaci některých agend, resp. zvyšuje se objem komunikace se správními úřady „na dálku/elektronicky“. Pro zvýšení objemu žádostí o nepojistné sociální dávky podávaných „elektronicky“, je vhodné upravit otázky dokládání rozhodných skutečností – např. dokladů (originál versus kopie). Rovněž je vhodné provést legislativně-technickou úpravu a více do § 9 promítnout změnu přílohy k zákonu o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením (rozšíření okruhu osob s nárokem na příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla).

Počty příjemců příspěvku na mobilitu rostou v zásadě od jeho zavedení. V roce 2021 byl příspěvek na mobilitu vyplácen průměrně měsíčně více než 253 tisícům příjemců. Rostou také výdaje na tuto dávku. V roce 2021 činily výdaje na příspěvek na mobilitu 1 674,3 (v mil. Kč). Příspěvků na zvláštní pomůcku na pořízení svislé zdvihací nebo šikmé zvedací plošiny je ročně poskytováno zhruba 350.

Hlavním cílem navrhované úpravy je přispět k zachování reálné hodnoty příspěvku na mobilitu a příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení svislé zdvihací a šikmé zvedací plošiny. Vedlejším cílem je pak usnadnit komunikaci s krajskými pobočkami Úřadu práce ČR „na dálku“ a provést legislativně-technickou úpravu. Cíl lze naplnit jen změnou zákona č. 329/2011 Sb. Nepřijetí právní úpravy zachová nedostatky současného stavu, nebude reagováno na růst cen včetně růstu cen pohonných hmot. Osoby se zdravotním postižením budou i nadále kriticky hodnotit částku příspěvku na mobilitu a skutečnost, že MPSV/vláda nenavrhla jeho zvýšení. Osoby, které potřebují ve svém domácím prostředí překonat bariéry (schody), budou muset vynakládat více finančních prostředků, či přistupovat k méně vyhovujícím řešením⁹.

Navrhovaná právní úprava nemá žádné dopady na rovnost mužů a žen a není ani v rozporu se zákazem diskriminace.

⁷ Jde o poměrně široké spektrum produktů (od zcela běžných po ty, které využívají „pouze“ osoby se zdravotním postižením) – vozidlo, dodatečná úprava vozidla, schodolez, vodící pes, smartphone, signalizace zvonku apod.

⁸ 400 000 Kč, dosud nezvýšeno

⁹ Méně vyhovujícím řešením samozřejmě není přestěhování do bezbariérového či méně bariérového prostředí. Výše dávky by i nadále neměla odrazovat od tohoto přirozeného řešení reakce na měnící se potřeby v oblasti bydlení.

Zákon o státní sociální podpoře

Obecně systém dávek státní sociální podpory cílí především na rodiny s dětmi, a tedy na řešení specifických situací těchto rodin. Jednorázová dávka pohřebné, která má být příspěvkem státu na úhradu nákladů souvisejících s pohřbením rodiče nezaopatřeného dítěte nebo dítěte, které bylo ke dni smrti nezaopatřeným dítětem, se poskytuje i v případě dítěte mrtvě narozeného. Kdy se jedná o porod mrtvého dítěte a kdy o potrat, určí zdravotnické předpisy.

Od roku 2017 je právně přípustné a možné, aby byly plody po potratu nebo umělém přerušení těhotenství vydány k pohřbení postupem podle zákona o pohřebnictví. V reakci na tuto situaci je navrhováno, aby byl rozšířen nárok na pohřebné i na pohřbení „jiných lidských pozůstatků“, konkrétně plodu po potratu nebo umělém přerušení těhotenství, pokud se jedná o umělé přerušení těhotenství ze zdravotních důvodů. Tímto opatřením se podpoří příjmová situace osoby, která pohrbí plod po spontánním nebo umělém přerušení těhotenství, což může zejména pro osoby s nízkým příjmem být motivací k rozloučením se s plodem po umělém přerušení těhotenství ze zdravotních důvodů nebo potratu.

Současná ani navrhovaná úprava pohřebného obsažená v zákoně o státní sociální podpoře neobsahuje ustanovení, která by narušovala právo na rovné zacházení a vedla k diskriminaci.

Zákon o nemocenském pojištění

a) Otcovská

Podle předkládaného návrhu zákona bude mít nárok na otcovskou i otec, jehož dítě se narodilo mrtvé nebo zemřelo v období prvních šesti týdnů ode dne narození.

Návrh zákona rozšiřuje případy poskytování otcovské v souvislosti s mrtvě narozeným dítětem nebo s jeho úmrtím. Navržená úprava vychází z předpokladu, že i u otce vyvolá úmrtí novorozence obdobný psychický stav jako u matky dítěte. Takový psychický stav zpravidla neumožňuje řádný výkon zaměstnání, a proto je důležité zajistit i otcovi možnost pracovního volna s náhradou ucházejícího příjmu ze zaměstnání.

Navrhovaný zákon má za cíl umožnit oběma rodičům, které postihla tak závažná událost v jejich životě, jakou je úmrtí novorozence, strávit společně určitý čas a společně se s touto ztrátou vyrovnávat. Jeví se jako žádoucí poskytnout rodičům čas pro vyrovnání se s perinatální ztrátou nebo úmrtím novorozence ve smyslu prevence proti traumatu a odsouvání důsledků události v čase s mnohdy horšími dopady jako je sebedestruktivní jednání či rozpad rodiny. Přítomnost a podpora partnera v této tíživé životní situaci je důležitou součástí přijetí úmrtí dítěte.

Matka má i v případě úmrtí dítěte nárok na peněžitou pomoc v mateřství podle zákona o nemocenském pojištění a mateřskou dovolenou v zaměstnání, která nesmí skončit před uplynutím 6 týdnů ode dne porodu a současně nesmí být kratší než 14 týdnů ode dne nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. Podle dosavadní právní úpravy otec v případě úmrtí dítěte nárok na dávku nemá. Navrhuje se proto, aby i v těchto případech měl otec nárok na otcovskou, aby se mohl společně s matkou pozvolna s nastalou životní situací smířovat.

b) Nařízená karanténa

Podle předkládaného návrhu zákona bude plně elektronizován proces oznamování o nařízení karantény, její trvání a ukončení příslušným orgánem ochrany veřejného zdraví (případně ošetřujícím lékařem) orgánu nemocenského pojištění. Nově navrhovaná právní úprava výslovně uvádí povinnost posílat tiskopis rozhodnutí o vystavení karantény v elektronické podobě v § 105 zákona o nemocenském pojištění a tím bude potvrzena stávající praxe obecným

ustanovením, které umožní v budoucnu další rozvoj optimalizace elektronické výměny dat o karanténách ve shodě s orgány sociálního zabezpečení, orgány veřejného zdraví a ošetřujícími lékaři.

Současná právní úprava obsažená v zákoně o nemocenském pojištění neobsahuje ustanovení, která by narušovala právo na rovné zacházení a vedla k diskriminaci. Předmětem navrhovaného zákona je zavedení nároku otce na otcovskou v případech, kdy se dítě narodí mrtvé, či zemře v období 6 týdnů od narození, přičemž v tomto vymezeném období, kdy lze dávku otci poskytnout, je zajištěn nárok matky na peněžitou pomoc v mateřství ve stejné výši (70 % redukovaného denního vyměřovacího základu).

Dále se navrhuje zavedení elektronizovaného postupu v přijímání hlášení o nařízení karantény ze strany příslušných orgánů ochrany veřejného zdraví.

Návrh zákona má tedy neutrální dopad na rovnost žen a mužů.

Zákoník práce

V návaznosti na změny provedené v zákoně o nemocenském pojištění, kdy se rozšiřuje okruh příjemců dávky otcovské poporodní péče, se navrhuje v novém § 195a zákoníku práce upravit novou překážku v práci pro otce, a to otcovskou dovolenou, která bude zaměstnanci poskytována pouze po dobu, po kterou mu bude příslušet dávka otcovské poporodní péče podle zákona o nemocenském pojištění. Zároveň bude zaměstnanci poskytnuta stejná ochrana, jako zaměstnankyni na mateřské dovolené (zařazení na původní práci a pracoviště, zákaz výpovědi a okamžitého zrušení pracovního poměru ze strany zaměstnavatele, právo na dovolenou). V zákoně o inspekci práce se navrhuje možnost uložit pokutu za přestupek na úseku otcovské dovolené ve stejné výši, jako v případě porušení ustanovení o mateřské a rodičovské dovolené.

Zákon o státní službě

Otcovská dovolená bude podle § 191 zákoníku práce jednou z důležitých osobních překážek v práci, pro kterou je zaměstnavatel povinen omluvit nepřítomnost zaměstnance v práci. Na § 191 zákoníku práce pak odkazuje § 104 odst. 1 zákona o státní službě o překážkách ve službě na straně státního zaměstnance a otcovská dovolená tedy bude překážkou ve službě na straně státního zaměstnance. Úprava otcovské dovolené v zákoníku práce byla postrádána už při zavedení dávky otcovské poporodní péče v zákoně o nemocenském pojištění, neboť absence úpravy otcovské dovolené byla v prostředí státní služby zbytečně administrativně náročně řešena rozhodováním o zařazení státního zaměstnance mimo výkon služby z důvodu rodičovské dovolené nebo poskytováním neplaceného služebního volna. Novelizované ustanovení § 121 odst. 1 zákona o státní službě pak stanoví, že otcovská dovolená státního zaměstnance se podobně jako mateřská dovolená státní zaměstnankyně a rodičovská dovolená státní zaměstnankyně nebo státního zaměstnance řídí § 195 až 198 zákoníku práce.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Předkládané návrhy jsou v souladu s ústavním zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, dále zejména s čl. 2 a čl. 4 ústavního zákona č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje jako ústavní zákon Listina základních práv a svobod (Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 - č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny

základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky). Vládní návrhy zákonů respektují obecné zásady ústavního pořádku České republiky a nejsou v rozporu s nálezy Ústavního soudu České republiky.

Zákon o státní sociální podpoře

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, s ohledem na Listinu základních práv a svobod lze konstatovat, že se nijak nedotýká svobod a práv zde zakotvených.

Zákon o nemocenském pojištění

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, především s ohledem na čl. 32 odst. 1 a odst. 5 Listiny základních práv a svobod, který zakotvuje zákonnou ochranu rodičovství a rodiny a zaručuje právo rodičům na pomoc od státu, a na čl. 1 a čl. 3 Listiny základních práv a svobod garantující rovnost obecně i rovnost v základních právech zaručených ústavním pořádkem.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie a s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Zákona č. 329/2011 Sb. se v oblasti práva Evropské unie, dotýká ustanovení čl. 34 Listiny základních práv Evropské unie, týkající se sociálního zabezpečení a sociální pomoci.

Zákona č. 329/2011 Sb. se dále v oblasti mezinárodních smluv týká zejména Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením, která vstoupila pro Českou republiku v platnost dne 28. října 2009 a na základě článku 10 Ústavy se stala po svém vyhlášení dne 12. února 2010 součástí právního řádu České republiky (č. 10/2010 Sb. m. s.), nadto byla ratifikována Evropskou unií a je tudíž rovněž součástí práva EU. Jedná se zejména o ustanovení článku 20 a 28, která se týkají práva na osobní mobilitu a práva na přiměřenou životní úroveň a sociální ochranu. V souladu s čl. 4 odst. 3 byla právní úprava v průběhu přípravy konzultována s osobami se zdravotním postižením, a to prostřednictvím jejich organizací. Navrhovaná právní úprava je jako celek s předmětnou úmluvou plně v souladu.

Zákona č. 329/2011 Sb. se v oblasti zajištění tzv. rovnosti nakládání dotýkají zejména tyto předpisy práva EU:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie,
- Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty.

Kategorie osob, jejichž nároky vyplývají z výše uvedených předpisů EU, jsou zahrnuty ve výčtu osob oprávněných, a to v § 3 písm. e) a f), zákona č. 329/2011 Sb.

Navrhovaná právní úprava se práv na rovnost nakládání osob chráněných výše uvedenými předpisy nijak nedotýká, neboť okruh osob oprávněných principiálně neupravuje. Předkládaný návrh právní předpisů EU neovlivňuje.

Navrhovaná právní úprava je v souladu s předpisy EU, judikaturou soudních orgánů EU, obecními právními zásadami práva EU a mezinárodními smlouvami, kterými je ČR vázána, a není tedy s nimi v rozporu.

Zákon o státní sociální podpoře

Zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, se v oblasti pohřebního dotýkají zejména tyto předpisy práva EU:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1231/2010 ze dne 24. listopadu 2010, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 a nařízení (ES) č. 987/2009 na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS,
- Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty.

Kategorie osob, jejichž nároky vyplývají z výše uvedených předpisů Evropské unie, jsou zahrnuty ve výčtu osob oprávněných, a to v § 3, zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

Navrhovaná právní úprava se práv na rovnost nakládání osob chráněných výše uvedenými předpisy nijak nedotýká, neboť okruh osob oprávněných neupravuje.

Navrhovaná právní úprava je v souladu s předpisy EU, judikaturou soudních orgánů EU, obecními právními zásadami práva EU a mezinárodními smlouvami, kterými je ČR vázána, a není tedy s nimi v rozporu.

Zákon o nemocenském pojištění

Návrh není v rozporu s právními předpisy Evropské unie, zejména pak s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/04 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a prováděcím předpisem k tomuto nařízení, tj. nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/09, a se směrnicí Rady EHS 79/7 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v otázkách sociálního zabezpečení, jejichž principy respektuje. Relevantní judikatura vztahující se k předmětné problematice není.

Postavení českých občanů a občanů jiných členských států EU je rovnoprávné.

Česká republika je vázána dvoustrannými a mnohostrannými úmluvami. Mezi mnohostranné úmluvy patří Úmluva MOP č. 102 o minimálních standardech sociálního zabezpečení, Úmluva

MOP č. 128 o invalidních, starobních a pozůstalostních dávkách a Evropský zákoník sociálního zabezpečení. Navrhovaná opatření nejsou s dvoustrannými a mnohostrannými úmluvami, které Česká republika ratifikovala, v rozporu a tyto úmluvy plně respektují.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky a sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Zvýšení částek příspěvku na mobilitu a příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení svislé zdvihací a šikmé zvedací plošiny bude mít fiskální dopady v roce 2022 cca 0,27 mld Kč.

S ohledem na demografické trendy lze očekávat v následujících letech v oblasti výplaty příspěvku na mobilitu růst výdajů.

Ve vztahu k navrhovanému zvýšení příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení svislé zdvihací a šikmé zvedací plošiny bude záležet na počtu a potřebách daných osob (v jakém prostředí žijí a jak ho potřebují upravit), tyto údaje nejsou k dispozici, na mnohé bude možné usuzovat po účinnosti změn v závislosti na počtu podaných žádostí a přiznaných dávek. Již v současné chvíli lze ale vzhledem k poměrně malému počtu ročně poskytnutých příspěvků na tyto pomůcky (cca 350) usuzovat, že rozpočtové dopady se budou pohybovat na úrovni několika málo desítek mil. Kč. Vlivem demografických trendů může docházet ke zvýšení počtu přiznaných příspěvků a růstu výdajů.

Navrhovaná úprava má pozitivní vliv zejména na osoby se zdravotním postižením, protože rozšiřuje jejich finanční podporu.

Navrhovaná úprava nemá vliv na životní prostředí.

Zákon o státní sociální podpoře

V roce 2021 bylo cca 30 000 potratů, v případě, kdy by všechny osoby uplatnily nárok na pohřebné, činily by náklady na státní rozpočet cca 150 mil. Kč ročně. Podle urychleně provedeného průzkumu u významných nemocnic o počtech vydání lidských ostatků, lze konstatovat, že počty jsou marginální ve srovnání s celkovým počtem potratů. Reálně lze předpokládat náklady pouze v řádu desítek milionů.

Zákon o nemocenském pojištění

Dopad na státní rozpočet

a) Otcovská

Návrh zákona bude mít přímé dopady na státní rozpočet ve formě zvýšených výdajů na otcovskou v odhadované výši cca 6 mil. Kč ročně, za předpokladu, že otcovskou bude nově čerpat cca 430 otců ročně. Odhad vychází z dat o počtu mrtvě narozených dětí a rozložení zemřelých do 1 roku podle věku dostupných za rok 2020. Vzhledem k tíživé situaci, kterou narození mrtvého dítěte nebo úmrtí dítěte po narození přináší, se očekává, že nárok na otcovskou uplatní až 70 % otců mrtvě narozených dětí nebo dětí zemřelých do 6 týdnů po narození.

b) Karanténa

Návrh zákona bude mít minimální dopady na státní rozpočet, neboť v období legislativní nouze během epidemie Covid – 19 bylo nutné na základě výkladu zákona již částečně některé navrhované změny provádět, aby bylo možné krizový stav úspěšně překonat.

Odhaduje se tedy celkové zvýšení výdajů ve výši cca 6,9 mil. Kč – z toho zvýšení výdajů na otcovskou ve výši cca 6 mil. Kč ročně a dále jednorázové náklady na úpravu aplikační podpory pro zpracování dávek nemocenského pojištění na 872 tisíc Kč včetně DPH v prvním roce zavedení. Tyto výdaje budou pokryty v rámci rozpočtované částky pro rok 2022 a léta následující.

Dopad na ostatní veřejné rozpočty

Na ostatní veřejné rozpočty nemá návrh zákona v části týkající se změn v zákoně o nemocenském pojištění žádný vliv.

Sociální dopady a dopady na rodiny a specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny

a) Otcovská

Navrhovaná právní úprava utvoří rodičům lepší psychosociální podmínky pro přijetí úmrtí dítěte, vyrovnávání se s perinatální ztrátou nebo úmrtím novorozence a bude působit i jako prevence sebedestruktivního chování či rozpadu rodiny.

Dopady na podnikatelské prostředí České republiky

Návrh zákona v části týkající se otcovské nemá dopad na podnikatelské prostředí ČR.

Dopady na životní prostředí

Návrh zákona v části týkající se otcovské nemá dopad na životní prostředí.

6. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Navrhované právní úpravy nebudou mít negativní dopady na ochranu soukromí a osobních údajů.

Údaje o žadatelích a příjemcích obou dávek jsou součástí jednotného informačního systému Ministerstva práce a sociálních věcí a jejich ochrana je zajištěna stejně jako v případě ostatních citlivých a osobních údajů, které jsou v současné době v těchto systémech evidovány pro účely ostatních nepojistných dávkových systémů.

Ministerstvo práce a sociálních věcí je správcem osobních údajů dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. 4. 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a při zpracování údajů postupuje v souladu s tímto nařízením.

Zákon o státní sociální podpoře

Zaměstnanci Úřadu práce ČR mají stanovenou povinnost mlčenlivosti o skutečnostech, se kterými se seznámili při plnění povinností v oblasti státní sociální podpory nebo v přímé souvislosti s nimi.

Navrhované změny v zákoně o státní sociální podpoře tak nevyžadují změny v oblasti ochrany osobních údajů. Z hlediska ochrany soukromí, včetně osobních údajů, tak nebyly identifikovány žádné negativní dopady.

Zákon o nemocenském pojištění

a) Otcovská

Navrhovaná právní úprava v oblasti otcovské oproti stávajícímu stavu nerozšiřuje okruh osobních údajů, které jsou zpracovávány. K předávání údajů bude nadále využíváno elektronického rozhraní České správy sociálního zabezpečení. Podle § 113 odst. 1 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, mají zaměstnanci orgánů nemocenského pojištění povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, se kterými se seznámili při plnění povinností v oblasti nemocenského pojištění nebo v přímé souvislosti s nimi.

Podle § 113 odst. 2 zákona o nemocenském pojištění mají stanovenou povinnost mlčenlivosti o skutečnostech, se kterými se seznámili při plnění povinností v oblasti nemocenského pojištění nebo v přímé souvislosti s nimi, též zaměstnanci zaměstnavatelů, přičemž tato povinnost trvá i po skončení pracovního vztahu. Porušení této povinnosti mlčenlivosti se považuje za přestupek podle § 132, za který hrozí pokuta až do výše 100 000 Kč; výše sankce odpovídá závažnosti a nevratnému charakteru porušení zákonné povinnosti.

Navrhované změny v zákoně o nemocenském pojištění tak nevyžadují změny v oblasti ochrany osobních údajů. V oblasti otcovské z hlediska ochrany soukromí, včetně osobních údajů, tak nebyly identifikovány žádné negativní dopady.

b) Karanténa

Návrh zákona se netýká úpravy ochrany soukromí ani nezasahuje do úpravy ochrany osobních údajů.

7. Zhodnocení korupčních rizik

Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Navrhované právní úpravy nejsou spojeny s výraznými korupčními riziky.

Zákon o státní sociální podpoře

Návrh zákona v části týkající se úpravy pohřebného nepřináší žádná korupční rizika.

Zákon o nemocenském pojištění

Návrh zákona v části týkající se otcovské nepřináší žádná korupční rizika.

8. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Navrhované právní úpravy nebudou mít negativní dopady na bezpečnost a obranu státu.

Zákon o státní sociální podpoře

Návrh zákona v části týkající se pohřebního nemá vliv na bezpečnost nebo obranu státu.

Zákon o nemocenském pojištění

Návrh zákona v části týkající se otcovské nemá vliv na bezpečnost nebo obranu státu.

9. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se Zásadami pro tvorbu digitálně přívětivé legislativy

Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Navrhované právní úpravy byly vyhodnoceny vzhledem k následujícím zásadám:

1. Budování přednostně digitálních služeb (princip digital by default)

Návrhy tuto oblast přímo neupravují a jsou v souladu s uvedenou zásadou.

2. Maximální opakovatelnost a znovupoužitelnost údajů a služeb

Zásada je naplňována skutečností, že se budou moci elektronicky předkládat kopie dokladů a budou prioritně využívány podklady, které má Úřad práce ČR k dispozici nebo které si může sám vyžádat z jiných informačních systémů.

3. Budování služeb přístupných a použitelných pro všechny, včetně osob se zdravotním postižením (princip governance accessibility)

Zásada není navrhovanými právními úpravami dotčena, návrhy tuto oblast neupravují.

4. Sdílené služby veřejné správy

Zásada není navrhovanými právními úpravami dotčena, návrhy tuto oblast neupravují.

5. Konsolidace a propojování informačních systémů veřejné správy

Zásada není navrhovanými právními úpravami dotčena, návrhy tuto oblast neupravují.

6. Mezinárodní interoperabilita – budování služeb propojitelných a využitelných v evropském prostoru

Zásada není navrhovanými právními úpravami dotčena, návrhy tuto oblast neupravují.

7. Ochrana osobních údajů v míře umožňující kvalitní služby (princip GDPR)

Soulad navrhovaných právních úprav s dotčenou zásadou jsou řešeny v části „Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů“. Jak je již tam uvedeno, s přijetím návrhů nejsou spojena opatření, ve kterých by bylo možné spatřovat dopady na ochranu soukromí a osobních údajů.

8. Otevřenost a transparentnost včetně otevřených dat a služeb (princip open government)

Zásada není navrhovanými právními úpravami dotčena, návrhy tuto oblast neupravují.

9. Technologická neutralita

Zásada není navrhovanými právními úpravami dotčena, návrhy tuto oblast neupravují.

10. Uživatelská přívětivost

Návrhy zákonů jsou v souladu se všemi zásadami digitálně přívětivé legislativy. Paralelně s navrhovanými právními úpravami dochází k návazným nelegislativním pracím, které povedou zejména ke zjednodušení, zlepšení návodnosti a celkové uživatelské přívětivosti webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí i Úřadu práce ČR.

Zákon o státní sociální podpoře

Návrh zákona byl vyhodnocen ve vztahu k předepsaným zásadám pro tvorbu digitálně přívětivé legislativy, uvedené zásady nejsou touto úpravou dotčeny

Zákon o nemocenském pojištění

Návrh zákona v části týkající zákona o nemocenském pojištění je v souladu se zásadami pro tvorbu digitálně přívětivé legislativy. Navrhovaný zákon nepřináší žádné nové postupy, co se týká přijímání žádostí o dávku otcovské poporodní péče a následné zpracování. V tomto směru navrhovaná zákonná úprava navazuje na současný právní stav. K předávání informací bude nadále využíváno elektronického rozhraní České správy sociálního zabezpečení v co největší možné míře.

10. Hodnocení dopadů regulace podle Obecných zásad

Bylo provedeno hodnocení dopadů regulace podle Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA).

11. Způsob projednání návrhu zákona

S ohledem na skutečnost, že všechny změny obsažené v návrhu zákona, byť zasahují do několika právních předpisů, spojuje důvod spočívající v kompenzaci dopadů vysokého nárůstu nákladů na životní potřeby, a současně se ve všech případech jedná o právní předpisy upravující sociální zajištění, byl zvolen model přípravy a předložení jednoho návrhu zákona obsahujícího novely několika právních předpisů.

V souladu s ustanovením § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, se navrhuje, aby Poslanecká sněmovna s návrhem zákona vyslovila souhlas již v prvním čtení, a to s ohledem na výše uvedené skutečnosti, zejména vzhledem k časové naléhavosti a potřebě urychleně řešit popsanou situaci, zejména:

- přispět k zachování reálné hodnoty příspěvku na mobilitu a příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení svislé zdvihací a šikmé zvedací plošiny,
- zavést nárok otce na dávku otcovské i v mimořádných případech, kdy se dítě narodí mrtvé, či zemře krátce po porodu v období 6 týdnů ode dne narození, a tím přispět k překonání nesnadné životní situace a k vytvoření lepších psychosociálních podmínek rodičům pro přijetí úmrtí dítěte,

- urychlit procesy v souvislosti s karanténou zavedením plné elektronizace procesu oznamování o nařízení karantény, jejího trvání a ukončení příslušným orgánem ochrany veřejného zdraví (případně ošetřujícím lékařem) orgánu nemocenského pojištění, a
- v návaznosti na změny provedené v zákoně o nemocenském pojištění upravit novou překážku v práci pro otce, a to otcovskou dovolenou.
- podporu příjmů osob, které pohrbí plod po potratu nebo umělém přerušení těhotenství ze zdravotních důvodů

B. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K čl. I – Změna zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

K bodu 1:

Příspěvek na mobilitu je měsíčně opakující se peněžitá dávka, jejíž současná výše činí 550 Kč. V době svého vzniku činil příspěvek na mobilitu 400 Kč, k 1. 1. 2018 byl zvýšen na 550 Kč. Vzhledem k vhodnosti zachovat reálnou hodnotu příspěvku na péči se s ohledem na růst cen pohonných hmot a růst dalších spotřebitelských cen navrhuje jeho zvýšení.

K bodu 2:

Právní úprava legislativně technicky reaguje na předchozí novelizaci zákona, kterou byl rozšířen okruh zdravotních postižení odůvodňující přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla nebo speciálního zádržního systému. Poslední novelizací byl nárok založen také osobám s poruchami autistického spektra s těžkým funkčním postižením.

K bodu 3:

Osobám s vybraným dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem pomáhá stát ve formě příspěvku na zvláštní pomůcku s pořízením a instalací svislých zdvihacích a šikmých zvedacích plošin (dále jen plošiny). Plošiny jsou zpravidla individuálně zhotovované – vyráběné „na míru“ dle specifik konkrétní nemovitosti. Jde o finančně náročné produkty, jejichž cena vzrostla zejména z důvodu nedostatku některých komponentů potřebných pro jejich výrobu, rostoucích cen kontejnerové dopravy, energií i dalších cen. Současná maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení plošiny včetně její instalace činí 400 000 Kč. Tato částka nebyla dosud zvýšena. S ohledem na výše uvedené se navrhuje zvýšení maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku.

Ke změnám k příspěvku na zvláštní pomůcku probíhaly konzultace s odbornými organizacemi a subjekty a byl učiněn závěr, že v tuto chvíli jsou věcné důvody výhradně pro navržení zvýšení maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku pouze ve vztahu k navrhovaným dvěma pomůckám. Pro ostatní produkty/pomůcky se platné limity jeví i nadále jako dostačující.

K bodu 4:

Cílem úpravy je upravit procesní pravidla odchylně od správního řádu tak, aby se zjednodušilo prokazování nároku u příspěvku na mobilitu, příspěvku na zvláštní pomůcku a průkazu osoby se zdravotním postižením, zejména v případech elektronického podání. Obdobná úprava byla již provedena v předpisech upravujících dávky státní sociální podpory a dávky pomoci v hmotné nouzi.

K čl. II – přechodným ustanovením

Přechodná ustanovení se navrhují tak, aby co nejméně zatížila správní orgán i příjemce příspěvku na mobilitu či příspěvku na zvláštní pomůcku. Příspěvek na mobilitu ve zvýšené částce bude vyplacen poprvé v listopadu 2022.

K čl. III – Změna zákona o státní sociální podpoře

Zákonem č. 193/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, byla s účinností od 1. 9. 2017 stanovena povinnost poskytovatele zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení došlo k potratu nebo ukončení těhotenství na žádost ženy nebo ze zdravotních důvodů, vydat k pohřbení jiné lidské pozůstatky na základě žádosti osoby uvedené v § 114 odst. 1 občanského zákoníku (§ 5a odst. 1 písm. b) zákona o pohřebnictví). Jinými lidskými pozůstatky se podle ustanovení § 2 písm. b) zákona o pohřebnictví rozumí plod po potratu a plod po umělém přerušení těhotenství. V návaznosti na tuto změnu se rozšiřuje okruh oprávněných osob u pohřebního o osoby, které vypravily pohřeb plodu po potratu nebo plodu po umělém přerušení těhotenství provedeném ze zdravotních důvodů (§ 5 zákona č. 66/1986 Sb., o umělém přerušení těhotenství). Zároveň se zpřesňuje formulace ustanovení § 47 odst. 1 písm. a) a b), aby bylo jednoznačně vyjádřeno, že i u zemřelých osob uvedených v těchto ustanoveních musí být splněny stejné podmínky nároku na pohřebné uvedené v § 3 odst. 1, 2 nebo 5 jako u vypravitele pohřbu, tedy že ani u těchto osob se ve stanovených případech nevyžaduje splnění podmínky trvalého pobytu nebo bydliště na území České republiky.

K čl. IV - Změna zákona o vojácích z povolání

Vzhledem k tomu, že otcovská dovolená bude jednou z důležitých osobních překážek ve výkonu služby i vojáků z povolání, je žádoucí tuto dovolenou zahrnout do zákona o vojácích z povolání. Současné znění zákona o vojácích z povolání obsahuje v § 38 odst. 1 rodičovskou dovolenou s odkazem na § 196 až 198 zákoníku práce. Proto se navrhuje zahrnout otcovskou dovolenou do tohoto ustanovení s tím, že zároveň se navrhuje úprava poznámky pod čarou tak, aby obsahovala i nově navrhovaný § 195a zákoníku práce.

K čl. V – Změna zákona o inspekci práce

V souvislosti s navrhovanou změnou zákoníku práce, kde se nově upravuje otcovská dovolená, je třeba zařadit nové přestupky do § 18 odst. 1 písm. d) a § 31 odst. 1 písm. d) zákona o inspekci práce, kdy fyzická osoba, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že neposkytne otcovskou dovolenou nebo ji poskytne v rozporu s § 195a zákoníku práce. Výše pokuty se navrhuje stejná jako v případě, že není poskytnuta mateřská nebo rodičovská dovolená nebo je poskytnuta v rozporu s § 195 až 198 zákoníku práce, tedy až 500 000 Kč.

K čl. VI - Změna zákona o nemocenském pojištění

K bodům 1 a 2:

Legislativně technická úprava ustanovení.

K bodu 3:

Ustanovení se základními principy poskytování otcovské, tj. že otcovská náleží při péči o dítě, nastal-li nástup na otcovskou v období 6 týdnů ode dne narození dítěte, podpůrčí doba činí 2 týdny, zůstávají zachována. Nově se zavádí nárok na otcovskou i při narození mrtvého dítěte nebo při úmrtí novorozence. Narození mrtvého dítěte nebo úmrtí novorozence je nepopsatelnou ranou a citelně zasáhne oba rodiče, zejména však matku, která je s dítětem spjata již před jeho narozením a její prožívání ovlivňuje i hormonální nerovnováha zejména v období šestinedělí. Úmrtí přináší šok, bolest a prázdnotu, se kterými je velmi obtížné se vyrovnat. Pokud rodiče mohou sdílet svoji bolest společně, oba traumatický zážitek lépe kompenzují.

Matka má v případě úmrtí dítěte nárok na peněžitou pomoc v mateřství podle zákona o nemocenském pojištění a mateřskou dovolenou v zaměstnání, která nesmí skončit před uplynutím 6 týdnů ode dne porodu a současně nesmí být kratší než 14 týdnů ode dne nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. Nemá-li matka dítěte nárok na peněžitou pomoc v mateřství, je uznávána dočasně práce neschopnou do konce 6. týdne ode dne porodu. Podle dosavadní právní úpravy zákona o nemocenském pojištění otec nemá nárok na dávku nahrazující ztrátu příjmu, a ve většině případů též ani nárok na volno v zaměstnání. Navrhuje se proto, aby v těchto případech měl i otec dítěte nárok na otcovskou v období prvních 6 týdnů od narození dítěte, v němž má i matka vždy nárok na náhradu ztráty příjmu z nemocenského pojištění, aby mohl společně s matkou truchlit a pozvolna se s nastalou situací smířovat.

Je žádoucí poskytnout rodičům čas pro vyrovnání se s perinatální ztrátou nebo úmrtím novorozence jako prevenci traumatu a odsouvání důsledků události v čase s mnohdy horšími důsledky jako je sebedestruktivní jednání či rozpad rodiny. Přítomnost a podpora partnera v této tíživé životní situaci je důležitou součástí přijetí úmrtí dítěte.

Současně dochází k legislativně technické úpravě přečíslováním navazujících odstavců.

Otec dítěte není povinen podle současné úpravy při podání žádosti o otcovské prokazovat narození dítěte, nebude povinen prokazovat ani úmrtí dítěte. Tyto údaje si ověřuje orgán nemocenského pojištění v evidenci obyvatel.

K bodu 4:

Jedná se o legislativně technické zpřesnění.

K bodům 5 a 6:

Upravuje se období nástupu na otcovskou z důvodu porodu mrtvého dítěte, či úmrtí novorozeného dítěte. Nástup na otcovskou bude, stejně jako v případě nástupu na otcovskou z důvodu péče o dítě, možný kdykoliv v období 6 týdnů ode dne porodu (v „šestinedělí“) Stanoví se, že období pro nástup na otcovskou z důvodu úmrtí dítěte nemůže být kratší než 2 týdny. Pokud by dítě zemřelo například 2 dny před uplynutím šestinedělí, měl by otec dítěte jen 2 dny, které by si mohl určit jako den nástupu na otcovskou, ale takto bude mít možnost nastoupit na otcovskou v období 14 dnů ode dne úmrtí dítěte podle toho, jak bude potřebovat. I v případě nároku na otcovskou z důvodu úmrtí dítěte se bude prodlužovat období pro nástup na tuto dávku o dny hospitalizace dítěte ze zdravotních důvodů dítěte nebo matky za stejných podmínek, za jakých se prodlužuje podle dosavadní právní úpravy při nároku na otcovskou z důvodu péče o živé dítě. Nevyžaduje se (na rozdíl, u matky v případě peněžitě pomoci v mateřství), aby nástup na otcovskou bezprostředně navazoval na narození mrtvého dítěte nebo na úmrtí dítěte. Respektují se podmínky rodičů pro nejvhodnější dobu společného soužití.

Matka dítěte může být například po porodu po určitou dobu hospitalizována. Pobírání otcovské v době její hospitalizace by neplnilo účel společného truchlení.

K bodu 7:

Současná zásada, že v tomtéž případě péče o dítě náleží otcovská jen jednou a jen jednomu z oprávněných, se zachovává i do budoucna pouze pro stejnou sociální událost. Péče o dítě (o dítě, které žije) a úmrtí dítěte jsou dvě samostatné sociální události. Pokud pojištěnec již vyčerpal otcovskou z důvodu péče o živé dítě, může mu vzniknout nárok na otcovskou znovu z toho důvodu, že toto dítě následně do 6 týdnů ode dne narození zemře.

Jestliže se narodí vícero dětí, nárok na otcovskou je jen jeden jak v případě péče o ně, tak v případě, že se narodila mrtvá. Pokud však aspoň jedno z více dětí žije a další dítě se narodilo mrtvé nebo do 6 týdnů věku zemře, jedná se o dvě různé sociální události zakládající nárok na dávku. Otec těchto dětí může dva týdny pobírat otcovskou z důvodu péče o žijící dítě a dva týdny pobírat otcovskou z důvodu úmrtí dítěte. Nelze však pobírat otcovskou v těchto případech současně z obou důvodů.

K bodu 8:

Upřesňuje se, že dosavadní právní úprava nástupu na otcovskou v případě hospitalizace dítěte nadále platí pouze pro případy péče o narozené děti.

K bodu 9:

Upravuje se nástup na otcovskou v případě, kdy se dítě narodí mrtvé nebo zemře do 6 týdnů ode dne narození. Nástup na otcovskou si otec dítěte bude i v tomto případě určovat v období 6 týdnů ode dne narození dítěte s tím, že období pro nástup na otcovskou z důvodu úmrtí dítěte musí trvat alespoň 2 týdny a že se také zohledňuje i doba hospitalizace dítěte v období 6 týdnů ode dne narození („šestinedělí“).

Období šestinedělí je považováno u matky dítěte ze zdravotního hlediska za období se specifickým stavem souvisejícím s porodem. V této době má proto matka dítěte zajištěnu i zvláštní ochranu – zaměstnavatel jí nesmí přidělovat práci, z nemocenského pojištění jí náleží peněžitá pomoc v mateřství a v případě, že na ni nemá nárok, tak musí být uznána dočasně práce neschopnou a náleží jí nemocenské. Ze stejného důvodu je proto nárok na otcovskou podle dosavadní právní úpravy vázán také na období šestinedělí; účelem otcovské je podpora a motivace otců k zapojení se do rané péče o narozené dítě, tedy, aby se otec dítěte nejen „sžíval“ s dítětem, ale pomáhal i matce dítěte s péčí o dítě. Otcovská by proto měla být čerpána okolo narození dítěte a měla by s narozením dítěte souviset pro účely poskytování této péče.

Stejně tak i v případě porodu mrtvého dítěte, či úmrtí novorozeného dítěte, je žádoucí zachovat stejné období šesti týdnů, kdy může otec z tohoto důvodu otcovskou čerpat. Otec dítěte spolu s matkou dítěte sami musí posoudit, v kterém období je potřeba otcovskou čerpat, například až v době po propuštění matky dítěte z hospitalizace. Není proto vhodné, aby nástup na otcovskou z důvodu porodu mrtvého dítěte, či úmrtí novorozeného dítěte byl vázán např. jen na den porodu či na den úmrtí. Současně by však tato doba měla přibližně korespondovat s dobou, po kterou i matka může z důvodu porodu mrtvého dítěte, či úmrtí novorozeného dítěte pobírat peněžitou pomoc v mateřství a zůstat doma (mít omluvu nepřítomnosti v zaměstnání).

K bodu 10:

Upravuje se situace, kdy dítě zemře v průběhu pobírání otcovské z důvodu péče. Podle dosavadní právní úpravy se v těchto případech dávka vyplácí za celou podpůrčí dobu, tj. za celé 2 týdny. Nově se stanoví, že z důvodu péče o dítě nárok na výplatu dávky končí dnem úmrtí dítěte. To však neplatí v případech, kdy by dítě zemřelo po uplynutí 6 týdnů ode dne narození, zde náleží otcovská po celou podpůrčí dobu, pokud ještě neuplynula.

Zemře-li dítě v průběhu podpůrčí doby (kromě jejího posledního 14. dne), nárok na výplatu otcovské z důvodu péče zaniká dnem úmrtí. Otec si však může uplatnit nárok na otcovskou z důvodu úmrtí novorozeného dítěte. V takovém případě mu vzniká nárok na další dva týdny otcovské, které mohou navazovat na skončenou podpůrčí dobu u otcovské náležející z důvodu péče o dítě.

K bodu 11:

V souvislosti s elektronizací karantény se navrhuje rovněž změny postupů zaměstnavatele, který již nebude přijímat tiskopis „Potvrzení o nařízení karantény“, který byl žádostí zaměstnance o nemocenské z důvodu karantény, a toto potvrzení předávat příslušné OSSZ.

Postup při uplatňování nároku na nemocenské z důvodu nařízené karantény bude shodný, jako je v současnosti při uplatňování nároku na nemocenské z důvodu dočasné pracovní neschopnosti – za žádost o nemocenské se bude považovat „Potvrzení o nařízení karantény“ zaslané orgánem ochrany veřejného zdraví (popř. ošetřujícím lékařem) orgánu nemocenského pojištění. V této souvislosti musí tedy dojít i ke změně povinností zaměstnavatele, který bude nadále povinen předávat okresní správě nemocenského pojištění „pouze“ další podklady nezbytné pro poskytnutí nemocenského příslušnou OSSZ, především údaje nezbytné pro výpočet nemocenského.

K bodu 12:

Podle současné právní úpravy platí, že příslušný orgán ochrany veřejného zdraví, případně ošetřující lékař, je povinen na předepsaném tiskopisu potvrdit pro účely výplaty dávek a poskytování náhrady mzdy, platu nebo odměny nebo sníženého platu (snížené odměny) nařízení karantény, její trvání a ukončení a příslušné části tohoto tiskopisu předat pojištěnci a zaslat příslušnému orgánu nemocenského pojištění nejpozději v pracovní den následující po dni, kdy nastala skutečnost zakládající tuto povinnost. Trvá-li karanténa déle než 14 kalendářních dnů, je povinen potvrdit její trvání vždy ke 14. kalendářnímu dni.

Orgán ochrany veřejného zdraví tuto povinnost plní podle obecné ustanovení § 162 odst. 2 zákona o nemocenském pojištění, podle něhož mj. platí, že je-li podle tohoto zákona pro podání nebo jiný úkon předepsán tiskopis, lze podání nebo jiný úkon učinit buď

- v elektronické podobě zasláním na elektronickou adresu určenou orgánem nemocenského pojištění nebo do datové schránky určené orgánem nemocenského pojištění; podání nebo jiný úkon lze v elektronické podobě učinit pouze ve formě datové zprávy, a to ve formátu, struktuře a tvaru určeném příslušným orgánem nemocenského pojištění, nebo
- písemně na předepsaném tiskopisu nebo na produktu výpočetní techniky, který je co do údajů, formy a formátu shodný s předepsaným tiskopisem.

Navrhovanou úpravou znění § 105 zákona o nemocenském pojištění se výslovně zakotvuje povinnost posílat tiskopis rozhodnutí o vystavení karantény v elektronické podobě. Tím bude potvrzena stávající praxe obecným ustanovením, které umožní v budoucnu další rozvoj optimalizace elektronické výměny dat o karanténách ve shodě s orgány sociálního zabezpečení, orgány veřejného zdraví a ošetřujícími lékaři.

Navrhuje se plná elektronizace karantény totožně jako u e-neschopenky. Pouze ve výjimečných případech (jedná se např. o technické závady na internetu, na straně orgánu ochrany veřejného zdraví či orgánu nemocenského pojištění) může být využit papírový tiskopis.

Podle ustanovení zákona o ochraně veřejného zdraví platí, že karanténu může nařídít i ošetřující lékař. Podle ustanovení § 105 zákona o nemocenském pojištění, které pro účely nemocenského pojištění potvrzování karantény upravuje, platí, že v takovém případě má při potvrzování karantény stejné postavení, jako orgán ochrany veřejného zdraví.

K bodu 13:

Jedná se o legislativně technické zpřesnění.

K bodu 14:

Podle ustanovení § 116 odst. 7 zákona o nemocenském pojištění platí, že orgány nemocenského pojištění mj. sdělují zaměstnavatelům na jejich žádost neprodleně, že obdržely

- rozhodnutí o tom, že zaměstnanec, který je evidován v registru pojištěnců, byl uznán dočasně práce neschopným k zaměstnání u zaměstnavatele, číslo rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti (dále také „DPN“) a datum jejího vzniku, jméno, příjmení a adresu pracoviště ošetřujícího lékaře nebo název a adresu pracoviště poskytovatele zdravotních služeb, který vydal rozhodnutí o vzniku DPN, a
- rozhodnutí o ukončení DPN a datum ukončení DPN tohoto zaměstnance a jméno, příjmení a adresu pracoviště ošetřujícího lékaře nebo název a adresu pracoviště poskytovatele zdravotních služeb, který vydal rozhodnutí o ukončení DPN.

Tento postup vychází ze zásady, že pokud je zaměstnavateli orgánem nemocenského pojištění sděleno, že došlo ke vzniku DPN, musí zaměstnavatel vycházet z předpokladu, že tato DPN nadále kontinuálně trvá, a to až do doby, kdy bude zaměstnavateli orgánem nemocenského pojištění sděleno, že došlo k ukončení DPN.

To je plně vyhovující v případě krátkodobých DPN, pokud se však jedná o DPN trvající déle, klesá postupně s prodlužující se délkou DPN důvěra zaměstnavatele v pravdivost předpokladu trvání dočasné pracovní neschopnosti. V případě, že v jejím průběhu dojde ke změně ošetřujícího lékaře (např. pacient je v době trvání DPN propuštěn z hospitalizace do ambulantní léčby), je zaměstnavateli oznámena změna ošetřujícího lékaře (§ 116 odst. 7 písm. d) zákona o nemocenském pojištění), pokud je však zaměstnanec po dobu dlouhotrvající DPN v péči stále stejného ošetřujícího lékaře, zůstává zaměstnavatel bez informací o průběhu DPN po celou dobu jejího trvání.

Na základě podnětů zaměstnavatelů se proto navrhuje změna právní úpravy spočívající v tom, že zaměstnavatel by byl nově informován rovněž o skutečnosti, že ošetřující lékař potvrdil orgánu nemocenského pojištění trvání DPN. Vzhledem k tomu, že podle ustanovení § 61 odst. 1 písm. j) zákona o nemocenském pojištění je ošetřující lékař povinen potvrdit trvání DPN nejméně jednou měsíčně (trvá-li DPN déle než 14 kalendářních dnů, pak vždy

k 14. kalendářnímu dni ode dne jejího vzniku), zajišťuje navrhovaná úprava kontinuální informovanost zaměstnavatele o trvání DPN v déle trvajících případech.

K bodu 15:

Legislativně technická úprava související s rozšířením sdělování údajů též na karantény.

K bodu 16:

V současné době jsou orgány nemocenského pojištění povinny sdělovat zaměstnavatelům na jejich žádost údaje týkající se dočasné pracovní neschopnosti. V souvislosti s navrhovanou „elektronizací karantény“ se navrhuje zavést shodný postup i pro sdělování údajů o karanténě.

Vzhledem k tomu, že karanténa je – spolu s dočasnou pracovní neschopností – jednou z překážek v práci, při níž má zaměstnavatel povinnost zaplatit zaměstnanci náhradu mzdy při dočasné pracovní neschopnosti (§ 192 a násl. zákoníku práce), bude se jednat o právní zajištění možnosti průběžného a rychlého poskytování informací o karanténě zaměstnavatelům.

K bodům 17 až 19:

V současné době je Česká správa sociálního zabezpečení povinna na žádost zaměstnavatele mu neprodleně zaslat informaci o tom, že ošetřující lékař v rozhodnutí o vzniku dočasné pracovní neschopnosti uvedl, že zaměstnanec nemůže vykonávat zaměstnání pro tohoto zaměstnavatele, číslo rozhodnutí a datum vzniku dočasné pracovní neschopnosti.

V souvislosti s navrhovanou „elektronizací karantény“ se navrhuje zavést shodný postup i pro sdělování údajů o karanténě.

Návrh na zavedení obdobných postupů při oznamování informací zaměstnavatelům v případě dočasné pracovní neschopnosti a v případě karantény je dán i tím, že obě tyto situace mají pro zaměstnavatele obdobný dopad – dočasná pracovní neschopnost i karanténa jsou překážkami v práci na straně zaměstnance, při nichž poskytuje zaměstnavatel podle § 192 zákoníku práce zaměstnanci po dobu prvních 14 dnů jejich trvání náhradu mzdy (byť ve snížené výši).

K bodu 20:

Legislativně technická úprava související s posunem odstavců v § 105.

K čl. VII – přechodným ustanovením

K bodu 1:

Pokud se dítě narodilo mrtvé nebo zemřelo v období 6 týdnů ode dne porodu před účinností zákona, posuzuje se nárok na otcovskou podle předpisů platných před účinností zákona. Jakákoliv úprava, která by zakládala nárok na otcovskou v případě vzniku sociální události (narození mrtvého dítěte nebo úmrtí dítěte) před účinností zákona, nemá opodstatnění.

K bodu 2:

Nárok na otcovskou z důvodu porodu mrtvého dítěte nebo z důvodu úmrtí dítěte v období šestého týdne ode dne porodu vznikne otci dítěte jen v případě, že tato sociální událost nastala až v době účinnosti zákona. Podrobněji – viz níže uvedené příklady:

Pokud by zákon nabyl účinnosti například 1. 7. a dítě se

- 30. 6. narodilo mrtvé – nárok na otcovskou není
- 17. 6. narodilo živé a 30. 6. zemřelo – nárok na otcovskou není
- 17. 6. narodilo živé, 30. 6. zemřelo, otec nastoupil na otcovskou z důvodu péče o toto dítě 24. 6. – nárok na otcovskou je 2 týdny od 24. 6. do 7. 7. podle předpisů platných před účinností zákona
- 17. 6. narodilo živé, 6. týden ode dne narození dítěte končí 28. 7. Dítě zemře v červenci do 28. 7. – nárok na otcovskou z důvodu úmrtí dítěte je 2 týdny za podmínek stanovených zákonem účinným od 1. 7.

K bodu 3:

Řádné plnění povinnosti zaměstnavatele týkající se přijímání a předávání dokladů a podkladů pro dávky nemocenského pojištění má základní význam pro správnou a včasnou výplatu dávek prováděnou příslušnou okresní správou sociálního zabezpečení. Je proto třeba najisto stanovit, ve kterých případech bude zaměstnavatel postupovat ještě dle původní právní úpravy, tj. bude přijímat „Potvrzení o nařízení karantény“ vystavené orgánem ochrany veřejného zdraví v listinné podobě a předávat je spolu s dalšími doklady (především podklady pro výpočet dávek) příslušné okresní správě sociálního zabezpečení, a ve kterých případech již bude postupovat podle nově navržené právní úpravy.

Jako jednoduché a přehledné kritérium bylo zvoleno datum nařízení karantény, změna povinností zaměstnavatele se bude týkat těch případů, kdy karanténa byla nařízena za účinnosti nového zákona.

K bodu 4:

Pokud nebyla karanténa nařízena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona v elektronické podobě, řídí se potvrzování jejího trvání a ukončování předpisy platnými přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Bylo-li orgánem ochrany veřejného zdraví přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona vystaveno „Potvrzení o nařízení karantény“ v listinné podobě, nebylo by účelné přecházet v průběhu jednoho případu karantény na elektronickou formu. Ani u potvrzení o trvání karantény, ani u potvrzení o ukončení karantény proto nebude stanovena povinnost jejich vystavování v elektronické podobě.

K bodu 5:

Podle současné právní úpravy platí, že pokud jde o sdělení týkající se doby trvání dočasné pracovní neschopnosti, sdělují orgány nemocenského pojištění zaměstnavatelům pouze její vznik a ukončení, po nabytí účinnosti zákona však budou povinny sdělovat zaměstnavatelům rovněž to, že bylo potvrzeno trvání dočasné pracovní neschopnosti. Je proto třeba najisto stanovit, ve kterých případech budou orgány nemocenského pojištění postupovat již dle nově navrhované právní úpravy a tuto skutečnost zaměstnavatelům oznamovat.

Jako jednoduché a přehledné kritérium bylo zvoleno datum, kdy orgán nemocenského pojištění obdržel potvrzení o tom, že dočasná pracovní neschopnost zaměstnance dosud trvá. Navrhuje se proto postupovat tak, že v případě, kdy dočasná pracovní neschopnost vznikla přede dnem nabytí účinnosti zákona a bude trvat nejméně ještě v den nabytí účinnosti zákona a potvrzení o trvání DPN bude orgánu nemocenského pojištění doručeno za účinnosti nového zákona, bude mít orgán nemocenského pojištění povinnost sdělit zaměstnavateli skutečnost, že bylo trvání DPN potvrzeno.

K bodu 6:

Podle současné právní úpravy platí, že orgány nemocenského pojištění sdělují zaměstnavatelům údaje týkající se dočasné pracovní neschopnosti, nikoli však nařízené karantény; to budou povinny až po nabytí účinnosti zákona. Je proto třeba najisto stanovit, ve kterých případech budou orgány nemocenského pojištění postupovat již dle nově navrhované právní úpravy a tuto skutečnost zaměstnavatelům oznamovat.

Jako jednoduché a přehledné kritérium bylo zvoleno datum nařízení karantény, povinnost orgánů nemocenského pojištění sdělovat zaměstnavateli údaje o karanténě vzniká tehdy, pokud byla karanténa nařízena za účinnosti nového zákona.

K bodu 7:

Podle současné právní úpravy platí, že Česká správa sociálního zabezpečení je na žádost zaměstnavatele povinna mu neprodleně zaslat informaci o tom, že ošetřující lékař v rozhodnutí o vzniku dočasné pracovní neschopnosti uvedl, že zaměstnanec nemůže vykonávat zaměstnání pro tohoto zaměstnavatele, číslo rozhodnutí a datum vzniku dočasné pracovní neschopnosti.

V souvislosti s navrhovanou „elektronizací karantény“ se navrhuje zavést shodný postup i pro sdělování údajů o karanténě.

Z formálního hlediska se ovšem žádost o sdělování informací, kterou zaměstnavatel podal podle § 116a zákona o nemocenském pojištění před nabytím účinnosti tohoto zákona, týká pouze sdělování údajů o vzniku dočasné pracovní neschopnosti, nikoli sdělování údajů o nařízení karantény. Aby nemuseli všichni zaměstnavatelé, kteří mají o tyto údaje zájem, podávat (byť formálně oprávněnou) žádost o sdělování údajů o nařízené karanténě, navrhuje se postupovat tak, že pokud přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona zaměstnavatel požádal o sdělování údajů podle § 116a odstavce 1 zákona o nemocenském pojištění, považuje se ode dne nabytí účinnosti zákona jeho žádost i za žádost požadující sdělování informací nařízení karantény.

K čl. VIII – Změna zákoníku práce

K bodu 1 (§ 47)

S ohledem na to, že se navrhuje v § 195a zákoníku práce upravit novou překážku v práci - otcovskou dovolenou, je třeba zajistit zaměstnanci, který se vrací do práce po skončení 2 týdnů otcovské dovolené, stejnou ochranu, která přísluší matce vracející se z mateřské dovolené a otci vracejícímu se z rodičovské dovolené v rozsahu doby, po kterou je zaměstnankyně oprávněna čerpat mateřskou dovolenou. Zaměstnavatel bude povinen zaměstnance po skončení otcovské dovolené zařadit na jeho původní práci a pracoviště. Pouze v případě, že původní práce odpadla nebo pracoviště bylo zrušeno, zařadí jej zaměstnavatel na druh práce a místo výkonu práce podle pracovní smlouvy.

Navrhuje se také legislativně-technická úprava stávajícího § 47 reflektující legislativní zpřesnění § 191a zákoníku práce, k němuž došlo s účinností od 30. 7. 2020 v důsledku přijetí zákona č. 285/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony.

K bodům 2 až 8 (§ 53 až 55)

Navrhuje se zajistit zaměstnancům, kteří čerpají otcovskou dovolenou, stejnou ochranu před výpovědí a okamžitým zrušením pracovního poměru, jaká je zaručena matkám na mateřské dovolené. Zaměstnancům čerpajícím 2 týdny otcovské dovolené bude možné dát výpověď pouze v případě zrušení zaměstnavatele nebo jeho části podle § 52 písm. a) zákoníku práce a zaměstnavatel s nimi nebude moci v době čerpání otcovské dovolené okamžitě zrušit pracovní poměr.

Navrhuje se také odstranit nedostatek platné právní úpravy v § 53 odst. 1 písm. a) zákoníku práce, tak, aby se zákaz výpovědi vztahoval nejen na dobu dočasné pracovní neschopnosti zaměstnance, ale i na dobu karantény, na což bylo poukazováno v době pandemie Covid-19. Dále se provádí legislativně-technická úprava stávajícího § 53 odst. 1 písm. f) zákoníku práce reflektující legislativní zpřesnění § 191a zákoníku práce, k němuž došlo s účinností od 30. 7. 2020 v důsledku přijetí zákona č. 285/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony.

K bodu 9 (§ 191)

Do výčtu důležitých osobních překážek v práci na straně zaměstnance se navrhuje zařadit i novou překážku v práci – otcovskou dovolenou. Zaměstnavatel bude povinen omluvit nepřítomnost zaměstnance v práci po dobu čerpání otcovské dovolené.

K bodům 10 až 12 (§ 195a a § 198 odst. 1)

Navrhuje se v novém § 195a zákoníku práce upravit novou překážku v práci pro otce, a to otcovskou dovolenou, která bude zaměstnanci poskytována pouze po dobu, po kterou mu bude příslušet dávka otcovské poporodní péče podle zákona o nemocenském pojištění.

Podle platné právní úpravy může zaměstnanec od narození dítěte až do 3 let věku dítěte čerpat rodičovskou dovolenou podle § 196 zákoníku práce. Rodičovská dovolená se zaměstnanci poskytuje na žádost a v rozsahu, o jaký požádá, takže ji může čerpat například od 1 měsíce věku dítěte, od 10 měsíců věku dítěte, po dobu 3 dnů, 2 týdnů, 5 měsíců, do 2 let věku dítěte, nejdéle do dne, kdy dítě dosáhne věku 3 let. Mateřskou a rodičovskou dovolenou jsou podle § 198 odst. 1 zákoníku práce zaměstnankyně a zaměstnanec oprávněni čerpat současně. V době, kdy matka čerpá mateřskou dovolenou, otec může čerpat spolu s ní rodičovskou dovolenou, stejně tak oba rodiče mohou spolu čerpat rodičovskou dovolenou (matka po skončení mateřské dovolené, otec od narození dítěte). Zákoník práce řeší pouze otázku pracovního volna, neřeší finanční zabezpečení, takže je nerozhodné, zda zaměstnanec v době čerpání rodičovské dovolené pobírá nějakou dávku nebo nepobírá. Právní úprava je v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1158 ze dne 20. června 2019 o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob a o zrušení směrnice Rady 2010/18/EU (dále jen „směrnice WLB“). Podle bodu 49 Preambule směrnice WLB členské státy při provádění směrnice nemusí přejmenovávat ani jinak měnit různé druhy dovolené

z rodinných důvodů, jež se započítávají k dosažení souladu se směrnicí. S ohledem na délku rodičovské dovolené podle § 196 zákoníku práce, jsou již transponována ustanovení směrnice WLB o otcovské dovolené a o rodičovské dovolené. Prodloužení dávky otcovské poporodní péče v šestinedělí na dva kalendářní týdny, které požaduje čl. 4 směrnice WLB, již bylo provedeno zákonem č. 330/2021 Sb.

S ohledem na to, že dávka otcovské poporodní péče bude poskytována i v případě, že se dítě narodí mrtvé nebo kdy zemře krátce po porodu a zaměstnanec v té době nečerpá rodičovskou dovolenou, je třeba zaměstnanci poskytnout právo na volno v rozsahu, ve kterém mu bude poskytována dávka otcovská poporodní péče. Zaměstnanec tak bude moci například čerpat od narození dítěte 3 týdny rodičovské dovolené a následně požádat o 2 týdny otcovské dovolené, na které bude mít právo v případě, že mu bude poskytována dávka otcovské poporodní péče. Nebude-li zaměstnanec čerpat dávku otcovské poporodní péče, nebude moci čerpat otcovskou dovolenou, ale bude moci v téže době čerpat rodičovskou dovolenou. V době, kdy zaměstnanec bude čerpat otcovskou dovolenou, mu bude příslušet stejná ochrana, jako matce na mateřské dovolené a otci na rodičovské dovolené v rozsahu doby, po kterou je zaměstnankyně oprávněna čerpat mateřskou dovolenou. Záleží jen na otci, zda požádá o otcovskou dovolenou nebo nepožádá. Jde o právo, nikoli o povinnost otcovskou dovolenou čerpat.

K bodům 13 až 15 (§ 217 a 219)

Navrhuje se, aby obdobně jako v případě mateřské dovolené, která přísluší pouze zaměstnankyním, zaměstnavatel nesměl určit dobu čerpání dovolené na dobu, kdy zaměstnanec čerpá otcovskou dovolenou, a aby zaměstnavatel byl povinen vyhovět žádosti zaměstnance o poskytnutí dovolené tak, aby navazovala bezprostředně na otcovskou dovolenou a aby se dovolená přerušovala nástupem zaměstnance na otcovskou dovolenou. Umožňuje se rovněž přerušování dovolené v případě karantény zaměstnance, pokud zaměstnanec nepožádá o pokračování v čerpání dovolené i během karantény.

K bodu 16 (§ 309 odst.6)

Navrhuje se, aby agentura práce mohla zaměstnance dočasně přidělit k výkonu práce u téhož uživatele na dobu delší než 12 měsíců nejen v případě, že jde o výkon práce na dobu náhrady za zaměstnance, který čerpá rodičovskou dovolenou, ale i v případě, že jde o výkon práce na dobu náhrady za zaměstnance uživatele, který čerpá otcovskou dovolenou.

K bodu 17 (§ 363)

Do § 363 zákoníku práce se zařazuje nový § 195a upravující otcovskou dovolenou, kterým se zapracovává předpis Evropské unie – směrnice WLB.

K čl. IX – Změna zákona o státní službě

Otcovská dovolená bude podle § 191 zákoníku práce jednou z důležitých osobních překážek v práci, pro kterou je zaměstnavatel povinen omluvit nepřítomnost zaměstnance v práci. Na § 191 zákoníku práce pak odkazuje § 104 odst. 1 zákona o státní službě o překážkách ve službě na straně státního zaměstnance a otcovská dovolená tedy bude překážkou ve službě na straně státního zaměstnance. Úprava otcovské dovolené v zákoníku práce byla postrádána už při zavedení dávky otcovské poporodní péče v zákoně o nemocenském pojištění, neboť absence úpravy otcovské dovolené byla v prostředí státní služby zbytečně administrativně

náročně řešena rozhodováním o zařazení státního zaměstnance mimo výkon služby z důvodu rodičovské dovolené nebo poskytováním neplaceného služebního volna. Novelizované ustanovení § 121 odst. 1 zákona o státní službě pak stanoví, že otcovská dovolená státního zaměstnance se podobně jako mateřská dovolená státní zaměstnankyně a rodičovská dovolená státní zaměstnankyně nebo státního zaměstnance řídí § 195 až 198 zákoníku práce.

K čl. X – účinnosti

Navrhovaná úprava je v naléhavém obecném zájmu, proto není navrhovaná účinnost v souladu s § 3 odst. 3 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů, a je využit § 4.

V Praze dne 31. srpna 2022

Předseda vlády:
prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M., v. r.

Místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí:
Ing. Marian Jurečka v. r.